

K ŽENIJNÍ PROBLEMATICE OBRANY

Realizace obranné vojenské doktríny našeho státu vyžaduje změnu v myšlení vojenských profesionálů. V současnosti se však zdá, že v mnoha případech přetrvávají názory a návyky odvozené od nedávné vojenské teorie i praxe koalici útočné doktríny států bývalé Varšavské smlouvy.

Náročná organizační práce, vynaložená veliteli a štáby nejrůznějších stupňů naší armády na reorganizaci a redislokaci vojsk, jakoby zatlačila do pozadí potřebu neustálé a systematicky se věnovat **seriózní vědecké práci ve vojenství**, nesklouzávat pouze na praktikismus operativního a krátkodobého charakteru. Jen na základě hluboké **systémové analýzy** bojové činnosti, kterou je snad možné očekávat v našem regionu koncem tohoto, ale spíše počátkem dalšího tisíciletí, bude teprve možné kvalifikovaně stanovit další praktické kroky k zajištění obrany státu.

Již dnes však vystupují v ženíjní problematice do popředí některé aspekty, které bude vhodné podrobit dalšímu zkoumání.

● Rozhodným způsobem bude muset být změněn náhled vševojskových i vojskových velitelů a štábů všech stupňů na **ženíjní opatření**, a to ve smyslu **povyšení důležitosti** celého komplexu těchto dosud často podceňovaných problémů.

● Rozhodující objem všech ženíjních činností, zejména u pozemního vojska, by tato vojska měla realizovat skutečně **vlastními silami a prostředky** na každém organizačním stupni, místo dosud jejich nezbytného posilování dalšími ženíjními silami a prostředky nadřízeného stupně. Jednotky a útvary by k těmto ženíjním činnostem měly být systematicky připravovány i vybaveny potřebnými ženíjními prostředky.

● Ženíjní jednotky, působící v sestavách útvarů polních vojsk jako jejich nedílná součást, **by měly být vybaveny obrněnou technikou** (jak dopravní, tak speciální) pro zkvalitnění jejich bojové hodnoty a **malou výkonnou mechanizací** pro rychlou úpravu terénu. Obrněnou techniku by měly mít i ženíjní síly dosud předurčené k rychlému zatarasování a ničení, a to na všech organizačních stupních.

● Do povědomí velitelů a štábů by se měly urychleně dostat informace o existenci využitelných objektů stálého opevnění a způsoby, jak je zahrnout do obranného systému jednotek (útvarů). Navíc by se mělo uvažovat i s možným použitím vyřazené bojové techniky jako "stálých uložených palebných bodů" rozmístěných v nejdůležitějších místech na směru možného postupu protivníka. To se již uskutečňuje v Rakousku, Švýcarsku, uvažuje se o tom v Polsku (viz Vojenská mysl č. 8/1991).

● Při **ženíjní úpravě terénu** k obraně bude vhodné přihlídnout ke skutečnosti, že moderní prostředky palebného ničení nejen letectva, ale i pozemního vojska, jsou schopny v reálném čase identifikovat a **zasahovat cíle shora**, což zvyšuje nároky na kvalitu opevňovacích objektů.

Přehodnocení si bude vyžadovat názor na budování souvislých postavení zákopovým systémem, známým z konce druhé světové války, který již není funkční a měl by být nahrazen

izováním ohnisek odporu s možností vedení paleb do všech směrů, zejména se zajištěním chléhu manévru všemi silami a prostředky od nejmenších jednotek. K tomu se musí nejvyšší míře využívat k obraně ženijně upravených osad i dalších na terénu vybudovaných aveb.

K úpravě terénu pro obranu musí být všemi vojsky používány již téměř zapomenuté drátěné řekážky všeho druhu, protitankové příkopy, srázy, stěny pod. V této souvislosti je vhodné si připomenout, jak málo se staráme o budování ochranných staveb pro všechny druhy našich ženijních jednotek a útvarů. Pro ně dosud platí přísloví: "Kovářova kobyla chodí bosa". Stále jsou v obraně plně zaangažovány v činnostech pro jiné - ale na ženijní úpravu terénu pro sebe jim zpravidla nezbyvá čas. Ve skutečném boji je pak za tohoto stavu pravděpodobnost jejich přežití minimální.

● V **zatarasování a odtarasování** bude nezbytné důkladně se zabývat zejména použitím vlastních a odstraňováním, či překonáváním protivnickových výbušných **zátarasů zřizovaných prostředky minování na dálku**. Z tohoto hlediska bude vhodné přehodnotit i perspektivě i další účelnost existence **pohyblivých odřadů zatarasovacích** na různých stupních.

Budeme se muset dále trvale zajímat o vývoj nového zbraňového systému, jehož zavedení se předpokládá na přelomu století (NATO - SRN). Tzv. **systém "David"**, který představuje dynamický automatizovaný obranný systém s interakčním velením, opírajícím se o výpočetní techniku. Tento systém má dávat pozemním vojskům novou atraktivní technickou kvalitu a prvky v něm obsažené by (zkráceně řečeno) byly schopny napadnout a zničit - nebo alespoň vyřadit z boje obrněná vozidla protivníka, jeho bitevní vrtulníky a pěchotu. S minimálním počtem vlastních vojáků vystavených působení protivníka se má dosahovat maximálních výsledků v jeho ničení na rozlehlém území.

● Na významu v obraně nabývá enormně **maskování**, zejména klamání protivníka o skutečném rozmístění vlastních sil a prostředků. Ženijními opatřeními je v terénu možné (např. budováním klamných objektů) přispět ke **zmnožení cílů, nabídnutých protivníkovi k ničení**.

Bude nezbytné, abychom vlastnili i **makety** nejrůznějších typů, s potřebnými znaky věrohodnosti z hlediska průzkumu protivníka.

Závěrem chci uvést několik námětů k úvaze:

■ **Transformace** tzv. "ženijního zabezpečení" sovětského modelu vojenské vědy do "ženijních činností" při realizaci nové československé vojenské doktríny **je nezbytná**. Měla by být předmětem tvůrčí diskuse, zejména odborníků vojenských vysokých škol, např. na stránkách odborného vojenského tisku apod.

■ Bližšímu zkoumání by se měly podrobit v této souvislosti i dosud používané termíny, které původně nepatřily do české či slovenské vojenské terminologie, ani do vojenské terminologie mnohých armád demokratických států (např. ženijní zabezpečení, náčelník ženijní služby, odřad a další). Dále filozofie a metodická skladba i náplň právě zpracovávaných návrhů nových základních operačně-taktických předpisů naší armády. Bude nezbytné odpovědět si na otázku, zda lze "novelizovat" předpisy, jako např. Polní (bojový) řád a další na bázi využívání našich dosud platných předpisů tohoto typu, které byly zpracovány jako odraz úplné jiné politické a vojenské reality uplynulých čtyřiceti let.

■ Podrobnému rozboru by měly být podrobeny i otázky **řízení ženijních činností** ve světle možné představy bojové činnosti vojsk nedaleké budoucnosti - jako je např. nahrazení dnešních ženijních skupin a oddělení na vševojskových štábech přímo veliteli a částmi štábů

ženijních útvarů; dále problémy řešení aplikací informační a výpočetní techniky pro zrychlení i zrychlení rozhodování.

■ Posoudit by se měla i možnost oproštění ženijního vojska od plnění některých let tradičních úkolů, jako je např. **těžení a úprava pitné vody**.

V článku jsem vyjádřil své názory na některé problémy, o kterých je zatím podle mého soudu málo diskutováno v odborných ženijních i velitelsko-štabních kolektivech. Smyslem článku je vyprovokovat výměnu názorů k této problematice, přispět tak k nalezení optimálního řešení v nejbližší budoucnosti.

Plukovník prof. Ing. Karel Novotný, CSc.

KE KONCEPCI A NOVÉ STRATEGII NATO

Koncem dubna t.r. proběhl v Defense College NATO v Římě týdenní cyklus přednášek k problematice nové strategie a koncepce NATO. Vedle vysoké odborné úrovně se kurs vyznačoval také maximální hostitelskou péčí, včetně organizované prohlídky nejvýznamnějších památek Říma.

Kurs byl organizován s plným využitím kapacity dne v dopoledních i odpoledních hodinách. Každé půldne začínalo přednáškami dvou až tří expertů z různých států NATO v celkovém trvání 1,5 až 2 hodiny. Po nich následovaly dotazy z pléna. Po zodpovězení dotazů se příslušníci kursu rozešli do jmenovitě určených skupin. V každé skupině bylo po 8 až 10 příslušníků různých armád. V takto vytvořených skupinách probíhala diskuse k přednesené tematice, k problémům souvisejícím se změnami v Evropě po roce 1989 a výměna zkušeností, poznatků a názorů, které odpovídaly dané problematice. Stálost skupin umožňovala vzájemné poznání jejích členů a tím také otevřenost, bezprostřednost a neformálnost vedené diskuse. Nebylo zvláštností, že se v diskusích ve dvojicích i skupinách pokračovalo také o přestávkách i po večerech. Problémem v tomto případě byla znalost jazyka.

Již sama skutečnost, že vedle představitelů ozbrojených sil NATO byli mezi přednášejícími zhruba z poloviny zastoupeni ekonomové, politologové a také ekologové, ukazuje směry, na něž se NATO v současné době stále více zaměřuje. O významu, který vedení NATO tomuto a dalším podobným kursům přikládá, svědčí skutečnost, že mezi přednášejícími byli předseda vojenského výboru NATO generál Eide, zástupce náčelníka oddělení pro plánování a politickou linii v mezinárodním vojenském štábu NATO generál Genschel a další funkcionáři NATO. Téměř všichni přednášející používali angličtiny, případně francouzštiny. Pro zástupce armád států střední a východní Evropy byly přednášky simultánně tlumočeny do ruštiny.